

58d

E libris
gymnasio Mauritano Magdeburgensi
a venerabili
Carolo Funk
theol. doctore et gymnasii directore
a. 1857 hereditate relictis.

G. f. 171.

A. M. Ω.
POST HABITAM ORATIONEM

SCHÆFERIANO NOMINI
SACRAM

LITTERARIA IVVENTVS
IN HOMACIOIO SCHOLÆ SORANÆ
DIVINIS AVSPICIIIS

A. D. III. KAL. MAI. c1b 18ccxxvi.

DE TVRPIORIBVS ALEXANDRI
MAGNI FACTIS
DECLAMABIT,

& simul

Adolescentes humanissimi & bonæ spei

JO. SAMVEL BRAVN, Neostad. Sil.

CHRISTIAN. GOTTFR. RÆBIGER,
Sagan. Sil.

CAR. FRIDER. CAMMANN, Neo-March,
sub ipsum in academiã discessum
Musas nostras extremum alloquentur:

ad quos audiendos

MÆCENATES, PATRONOS

&

quos nec studiorum suorum poenitet,

nec alienorum tædet,

ea, qua fas est, obseruantia

inuitat

brevi in priorem partem

i. Maccab. I.

commentatione

JO. GOTTFR. ZEISKE.

SORAVLE, Imprimebat Jo. Gottlieb Kothius, Typogr. Aul. Proprint,

AK

* * *

Asmonzororum res gestas descripturus auctor primi, prout vulgo numeratur, libri Maccabæorum, vt ad Antiochi illustris tempora sibi veltibula & aditus faciat, in narrandi exordio de Alexandro magno disserere instituit. Auspicatur voluminis principium his verbis: *accidit, postquam percusserat Alexander, qui egressus terra Chetiim percusserat Darium, atque alia facinra nobilia fecerat, vt graui morbo decumberet,* & quæ sequuntur. Vbi mira illa verborum structura animum lectoris vel

græce vel latine docti distrahare & ancipitem interpretandi curam asserere posset, si ignoraret, conditorem historię fuisse horumque ebraeorum, patrisque lingua, de qua postea opus conuersum est, scripsisse; quod viri docti & in iis celeberr. Fabricius in bibl. græc. affirmant, & ipsa loquendi ratio vbique prodit. Vnde etiã facilius hyperbaton illud, quod ab initio ad versum vsque quintum pertinet, vel excusabimus vel tuebimur, cum sane non omnia hyperbata, alioquin vitis sermonis a verborum architectis annumerata, in vitio esse vel exemplis Paulinis appareat. Illud etiã minus commode fieri quibusdam videbitur, vt post *uerbã rãdãgã* ingrata repetitione scribatur *õs exãrãgã*, quod vulgatus plane omisit, nisi præter ebraicę linguę genium dixisset, illud *õs* interpretandum esse: *quippe qui Macedonia profectus Darium debellauerat.* Maiori cura studioque indagandum est, quod memorat scriptor nosse, exiisse Alexandrum ex terra Chetiim: in quo vocabulo explanandum desudant doctissimi interpretes, opinionum varietate non leuiter inter se disident. Sed primum positum sit, Chetiim, Chetiim, Chitim, Chittim, Cethim, *Kittais*, *Kyris*, *Kyris* varia scriptioe vnus rei esse nomina, vt Drusius presertim ad 1. Macc. 1. indicat, & ex collatione græcorum interpretum, vulgati, & Chetiorum eothicum elucet. Nec minus in confesso est, hoc nomen de fontibus ebraicis ductum & referendum esse ad Iavanis Græcorum omnium parentis progeniem Chitim, cuius mentionem facit Moses Gen. X. siue filii appellatio fuerit, siue posterorum; licet quinam Kittim illi fiat, non consentiant. Chitim conuenit sere cum oppido in Cypro insula Cipro, quod Chittim etiam scribunt, quã & in excerptis P. Danielis ad Nepotem, Cythium: & eam quidem græcam ciuitatem vocat Diogenes Laërt. in vita Zenonis Cithiensis; sed coloniam Phœnicum alit, quia a Phœnicibus habitata: vnde etiã Zeno dicitur esse Phœnicus, vt Suidas tradit. Quæ cum ita sint, per Chitim Cyprios intelligit Grotius (quæmadmodum Cyprios, docente Drusio, a Menandro Ephesio Cithiæ vocantur) sed ita tamen, vt per catæchresin omnia loca trans mare posita, & in his Macedonia hoc nomine appelletur. Et sane in loco nostro de Macedonia sermo est, sicut 1. Macc. VIII, 5. Cithenses pro Macedonibus positi sunt, quorum rex Perseus erat, nisi rerum omnium ignorantie coarguere scriptorem velint. Kithim esse Macedonas, ipsi persuadere potuit Balaami vaticinium Num. XXIV, 24. vbi naues dicuntur profecturæ e Kittim, & Asfurem prostraturæ. Equidem eum locum vulgata interpretatio de Italia accipit, non minus quam Jer. II, 10. Ezech. XXVII, 6. vt Dan. XI, 30. de Romanis: quom sententiam Hieron. esse inter alios testatur Carolus Stephanus in dictionario, eamque magno eruditiois apparatu Bochartus in Phaleg tuetur. Verum Bileami oraculum ad Romanos accommodari non potest, quibus Euphrates peruenique obiectus fuit, quo minus arma vetricia in oriente circumferrent, tantum abest, vt Asyrios debollarent. Nisi forte audiemus Lutheri glossam, qua Europæas gentes, Macedonas & Romanos coniungit, quorum illi Asyrios, hi quoque Ebraeos, Eberis nomine, vt credere par est significatos, affixerunt: quanquam vt huc deuenianus non est necesse. Cum sanctissimus vates Elaias c. XXIII, Tyri excidium prædicat, res dubia est, de Nabuchodonosore loquatur, an Alexandro Tyrum euerfuro: hoc vulgo docent, sed illud defendit in Ezechielem Hieronymus. Terram Kittim ab Efiã memorari certum est, Kittim item, vt recte capio locum, excitari ad aggrediendos post Tyrum subuersam Chaldeos: quod non nisi ad Alexandrum referri potest; cui rei etiã argumento est, quod post LXX annos resurrectura vrbs dicitur, nempe a Seleucidis restituenda. Videtur Drusius ipsum Macedonum nomen Macedonum a voce Chitim deducere, qui dicuntur quoque Macete (cuius formæ exempla collegit Scaliger in auloniensis lectionibus, & alii) vti apud Helychium *maxeria* vel secundum alios *maxertia* reperitur. Vnde autem prima syllaba MA accesserit, Drusius non addit: quanquam caput voci vel in oriente, vel in Hellade verisimili ratione inueniri posset: at Solinus num a Macedone quodam Macedoniam, an Cluenerius a parte eius Mygdonia, cum exiguum sit prononciationis in vtraque discrimen, appellatam rectius dicat, docti viderint. Profecti igitur sumus cum Alexandro ex Macedonia, nec quicquam impedit emetiri cum eo Hellespontum, Darium ad Granicum amnem, in faucibus Ciliciz & ad Arbela aggredi, victumque acie percussoribus trucidandum relinquere. Sed quid illud

Alexandri, imprimis crudelitatem *maestandi* voce expressam, iniustitiam annorum, imperiosum animi potentique cupidissimum, ac maxime nimiam sui asstimationem intolerandamque superbiā. Atque de iis etiam flagitiis in presenti agere animus est, vt rationem nostrarum atrocitaton efoteriarum, quibus præter alia Curtius profligatus est, aliqua ex parte redderemus, & sic vt olim virtutes tanti regis in exemplum imitari volentibus proposuimus, ita nunc facinoribus perfrictis nostros doceremus, quam turpia ea sint, quibus Alexandri rebus gestis habes adpersa est. Priusquam tamen ad institutum hoc descendamus, Vir Clar. Dom. CHRISTOPHORVS SCHORISCH, collega noster amantissimus SCHÆFERIANO nomini germanica, vt præfinitum est, oratione ex cathedra habenda pietatem testabitur, & insigne B. VIRI beneficium meritis laudibus prædicabit. Posthæc adolecentes de schola nostra in medium prodibunt, ac de *turpissimis* & improbisimis Alexandri *factis in vniuersum* pauca præponet sermone latino *Theod. Bernh. Lehmann, Bescov. Lus.* Orsnem eximie in Alexandrum *liberalitatis* occisum orat. germ. indignabitur *Jo. Christian. Liefeld, Sor.* & vna beneficentiam GENEROS. DOM. BALTHASARIS ab HEINZENAV, toparchæ Petersdorffii b.m. qua insignem scholæ nostræ alumnorum numerum liberali victu præbito sibi obtrinxit, perpetuæ pro virium modulo gloriæ commendabit. Tum *Gottlob Ebreufr. a Wiedebach, Eq. Lus.* orat. lat. eadem *Betis*, qua Achillem rex imitari voluit; *Lysimachus* leonibus obiectum serm. germ. *Jo. Rud. a Wiedebach, Eq. Lus. Philote & Cliti* necem latine *Jo. Gottlob Eschenhagen, Crosna Sil;* sed indignissimam *Parmenionis* occisionem germanice *Car. Gottlob Wieck, Ely stroverda. Misch*, eademque lingua mortem *Callistheni* cruciatu oblatam *Gottlieb Frid. Lange, Roggou. Pomer.* reprehendent. De incensâ *Perfarum* regia *Car. Gumber. a Salza & Lichtenau. Eq. Lus.* vernacula; de *Branchidis & Indis* perfide interfectis *Christian. Sigism. Jacobi, Sagan.* latine; de *ebriofitate* & præmio per potationibus constituto *Jo. Sam. Püsch, Herrnsfad. Sil.* germanice; de *pudore profanato Balib. Erdm. Heinsius, Tribell. Lus.* græce verba facient. Eo loco propoortune dato sanctissimum coniugii fœdus, quod inierunt nuper SERENISSIMVS PRINCEPS ANHALTINVS AVGVSTVS LVDOVICVS, & CELSISSIMA Eminētissimæ Stirpis PROMNITIANÆ propago CHRISTIANA JOANNA EMILIA, sæculi sui & sexus ornamentum, submississime celebrabit *Jo. Bernh. Lange, Rogg. Pom.* & pia vota nuncupabit. Deinde *Jo. Sam. Braun* temerarium Alexandri saltum in Oxydracrum vrhem lat. orat.; *superstitionem* in consulendo Aristandro *Christi. Gottfr. Rabiger* græca; affectatam diuinitatem latina *Car. Frid. Cammann* prosequuntur. Sed cum idem, qui partim ab ineunte ætate, partim compluribus annis Musis apud nos operati, probitatis, modestiæ & diligentæ documenta luculenta dederunt, simul scholæ nostræ valedicturi sint, *Braunius* carmine germ.; *Rabigerus* profa latina, & *Cammannus* germanica officio suo fungentur. Iis *Sam. Gensichen, Munchenberg. Meso-March.* ebraice, capto de Alexandri stultitia, qua adorari voluit, exordio; & instituta *virtutum & vitiorum* huius regis *comparatione Christian. Jonas Werckmeister, Schensties. Neo-March.* elegia lat. discesum gratulabuntur, & denique ode decantata ad eandem finem *Jo. Henr. Breunig, Loosf. Sagan.* modum & terminum acroasi statuet. Mæcenates, Patronos & rei scholasticæ amplificatores plane etiam atque etiam rogamus, vt concionibus nostris circumcisis & breuibus frequentes adesce, & in nos propendere benigna voluntatis inclinatione peruelint, quam fidei gratæ mentis memoria, vt meruisse videamur, operam dabimus. Adolecentes autem humanissimos ex vmbra nostra in lucem academicam abituros faustis omnibus ac votis prosequimur, & vt ceptum laudabiliter cursum prouida festinatione continuent, deuitatisque omnibus flagitiis, quæ grassantibus ad veram laudem & felicitatem, vel Alexandro teste, obstatulo sunt, candidissimam metam feliciter contingant, DEVM obtestamur.

P. P. iv. kal. Mai. clb lxxxvi.

78 M 428

Sign. (188) fehlt bzw.
coll. nicht vergeben!

Sb.

1077

R.40

A. N. O.
POST HABITAM ORATIONEM

SCHÆFERIANO NOMINI
SACRAM

LITTERARIA IVVENTVS

IN HOMACOIO SCHOLÆ SORANÆ
DIVINIS AVSPICIIS

A. D. III. KAL. MAI. c1o lcccxxvi.

DE TVRPIORIBVS ALEXANDRI

AGNI FACTIS

DECLAMABIT,

& simul

entes humanissimi & bonæ spei

VEL BRAVN, Neostad. Sil.

N. GOTTFR. RÆBIGER,

Sagan. Sil.

ER. CAMMANN, Neo-March.

n in academiam discessum

nostras extremum alloquentur:

ad quos audiendos

NATES, PATRONOS

&

ec studiorum suorum pœnitet,

nec alienorum tædet,

na, qua fas est, obferuantia

inuitat

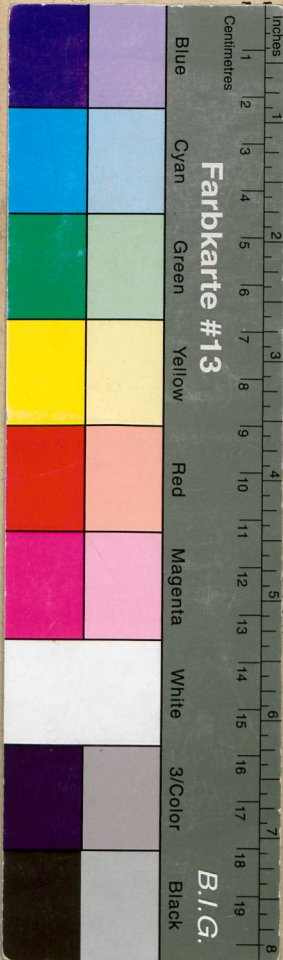
brevi in priorem partem

i. Maccab. I.

commentatione

D. GOTTFR. ZEISKE.

linebat Jo. Gottlieb Rothius, Typogr. Aul. Promnit.

AK